

CITATELJI! Prosimo, pogledajte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. V teh časih splošnega povišanja cen, potrebuje list Vaše sodelovanje. Skušajte imeti naročnino vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 190. — Štev. 190.

(Telephone: CHelsea 3-1242)

NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 25, 1942 — PETEK, 25. SEPTEMBRA, 1942

VOLUME L. — LETNIK L.

ZA NEKAJ VEČ KOT
na dan dobivate ...
2c 'GLAS NARODA'
PO POŠTI NARAVNOST NA DOM
(izvzemil sobot, nedelj in praznikov)
CITAJTE, KAR VAS ZANIMA

PRITISK NA STALINGRAD POJEMA

V SILOVITI OFENZIVI, KI SE JE DVIGNILA IZ KADEČIH SE RAZVALIN, SO RUSI V 2 DNEH ŽE DVAKRAT POTISNILI NEMCE NAZAJ V SEVEROZAPADNEM DELU STALINGRADA. SICER SO PRI DOBITVE LE MAJHNE, TODA NEMŠKA VDRANA SILA JE ZLOMLJENA

Rusko vrhovno poveljstvo poroča, da je rdeča armada že drugi dan dosegla precejšnje uspehe severozapadno od Stalingrada in odbila sedem nemških napadov na višino, ki so jo Rusi zavzeli v sredo in da so Nemci pri tem imeli zelo težke izgube. Uničenih je bilo 35 nemških tankov pri enem samem spopadu; tudi cel nemški infanterijski bataljon je bil uničen.

Dalje pravi rusko poročilo, da sta bila v porušenem Stalingradu na nekem drugem kraju uničena dva nemška bataljona (okoli 1000' moč); razbiti so bili trije nemški tanki, 5 topov, eno municijsko skladišče in 5 težkih topov.

Nemški radio priznava velike težave nemške armade pri Stalingradu. Pravi, da se je nemško poveljstvo odločilo, da zavzame mesto polagoma in s sistematičnim prodiranjem, da bodo izgube zmanjšane in bo to postopanje seveda vzelo mnogo več časa. Nemško vrhovno poveljstvo priznava močne ruske protinapade od severa.

Vsled obrambe Stalingrada občuduje Rusi ves svet. Z bojnih ladij na Volgi težki topovi še vedno ščitijo prometne zveze okoli Stalingrada ter obenem obstreljujejo nemške postojanke.

Na Kavkazu so Rusi izgubili Prišibskaja, jugozapadno od Mozdoka in ob Tereku. Pri tem so Nemci izgubili 12 tankov in celo kavalerijsko stotnijo. Nemci so še vedno oddaljeni od Groznega 50 milj.

Navzlic precejšnjim uspehom zadnja dva dni pa Rusi priznavajo, da proti Stalingradu še vedno veliko nevarnosti in sicer zaradi nemške brezbrzičnosti glede velikih izgub.

V Rileči zvezdi ruski pisatelj Konstantin Simonov popisuje boje za Stalingrad ter pravi, da se bijejo boji na 40 milj dolgi črti ob Volgi, kjer se nahaja več vasi in dolin, ki se spuščajo proti Volgi. Po tem predelu divjajo boji že štiri mesece in hiše, pristaniške naprave in tovarne so porušene, tako da nekaterih krajev ni mogoče več spoznati. Požari so vsepovsod in ponoči na veliko razdaljo razsvetljujejo obzorje.

Stari ljudje, žene in otroci živijo po globokih dolinah, pod grmovjem in po jamah. Proti mrzlim sapam se varujejo z odejami, ako so jih mogli prinesiti s seboj. Večinoma so se ljudje preselili iz Stalingrada na stran Volge, čez katero so se prepeljali na splavih in čolnih.

Vsa okolica Stalingrada je izpremenjena v veliko bojišče, kjer ni nobenega prebivalca, temveč samo branitelji.

Ladja izgotovljena v desetih dneh

V Portland, Oregon, je bila 23. septembra splovljena tovarna ladja Joseph N. Teal, katero so zgradili natančno v desetih dneh, kar je nov rekord v grajenju ladij. Prejšnji rekord je bil 14 dni.

Henry J. Kaiser, ladjedelniški magnat, ki je bil prisoten pri splovljenju ladje v morje, je dejal, da bo rekord v bodo-

če še bolj skrajšan na času. Ko so ga časnikarji vprašali, če je mogoče zgraditi ladjo v manj kot desetih dneh, je odgovoril, da ni nič nemogočega.

Kaiser je zgradil prvo ladjo za vojne potrebe pred enim letom in zadnja je že 75-dseta, ki je bila zgrajena v njegovih ladjedelnicah.

Iz Jugoslavije

OSTRE BORBE V JUGOSLAVIJI

Iz Londona poročajo dne 21. sep. časnikarska zveza UP, da v Jugoslaviji divjajo hudi boji, v katerih imajo posebno Bolgari posebno velike težave. Dve novi diviziji sta bili poslani na bojišča v cilju, da primorajo četniško vojsko generala Draže Mihajlovića, da se pred zimo umakne v svoja planinska zaklonišča.

Iz Londona poročajo, da general Draža Mihajlović napada postojanke osiše v Jugoslaviji s pomočjo zaplenjenih tankov in letal in z municijo, katero dovajajo zavezniške podmornice na dalmatinsko obalo. Kljub blokadi, s katero je osiše zastražilo balkanske obale, so podmornice baje dobavile Mihajloviću več nego sto ton municije, strojnice, ročnih granat in lahkih topov.

Angleška armada zavzela glavno mesto Madagaskarja

Britske čete so 23. septembra zavzele in zasedle glavno mesto v Madagascaru po dveh tednih bojevanja iz zaseženih obrežnih točk, toda generalni guvernerr Annet je očitno pobegnil.

Vest o okupaciji je prišla najprej z Tananarive po vchyskem radiju, ki je bil sredi objavljenosti vesti prevzet po drugem glasu, ki je dramatično naznanil:

"Britski častnik govori. — Britanske čete so vkorakale v Tananarive danes ob petih zvečer. Vse je mirno. To je vse.

Annet, pariški politikas in velik pristaš in podpornik vichyskega režima, je najprej vprašal za premirje, potem pa zavrnil britske pogoje sredi britskega pritiska na mesto rekoč, da on ne bo ostal na svojem mestu, da bi predal prestolnico Angležem.

Annet se je zahvalil četam za pogumno bojevanje in obrambo mesta po radiju, toda

Mornarji italijanske trgovske mornarice so izjavili v Ankari, da dobivajo Jugoslovani po tem potu velike količine vojne opreme in municije. Govore tudi o tajnih letališčih v Srbiji, iz katerih uplenjena letala napadajo čete osiše in sovražne postojanke na jugoslovanskem ozemlju.

V vsej Jugoslaviji se množe napadi na železnice in na vlakke. Blizu Siska so guerilci napadli ekspresni vlak, za katerim bi bil imel priti nemški vojaški vlak. 70 nemških vojakov je bilo mrtvih, a približno sto ranjenih.

Blizu Jasenovca na Hrvaškem je bil uničen vlak z dobavami za zasedbene čete. Hrvaški krogi trdijo, da sabotazo vodi dr. Vladimir Maček, podpredsednik jugoslovanske vlade, ter da deluje s soglasno z generalom Mihajlovićem.

—JIC.

tedaj je že pobegnil in smatra se, da je pri pobegu morda imel pomoč japonskih podmornic, ker je bilo večkrat neuradno poročano, da so japonske podmornice uporabljale skrite in oddaljene pristane.

Vojni svet za delo proti 15% omejitvi povišanja plač

William H. Davis, predsednik War Labor Boarda je v sredo dejal, da si odbor ne misli zavezati rok na hrbtu z odločitvijo predloga, da se ne dovoli v nobenem slučaju več, kot 15% poviška plače, kot se je to storilo v zadevi Little Steela.

Predsednik je podal to izjavo tekom argumentov posredovalnega odseka, katerega poročilo je priporočalo \$1.00 poviška plača na dan za 10,000 rudarjev v bakrenih, svineh in železnih rudnikih, ter za delavce v toplotnicah v istih krajih in v državi Washington.

Burton A. Zorn, pravni svetovalec American Smelting & Refining Co., je argumentiral, da so družbe že privolile v povišanje mezd, na podlagi poviška, ki je bil odobren v slučaju Little Steela.

Davis je nato odgovoril, da ako odbor pristane na to, da ne bo nikdar odobril več kot 15% poviška plač, tedaj bi to pomenilo zamrzovanje mezd na tej višini.

Ameriški zračni napadi na Burmo

Poročilo iz glavnega stana ameriških čet na Kitajskem poroča, da so ameriški letalci iz svojih letalskih baz v Indiji bombardirali Burmo in druge japonske postojanke v Yun-nanu, ki se nahaja v provinci Kina. Napravili so veliko škodo na barakah, mestih, progah tovarnah in na plovbenem prometu.

Kako so 'kulturni' Lahi z ognjem opustošili razne kraje Slovenije

V včerajšnji številki lista smo začeli priobčati seznam vasi, domačij in podjetij, ki so bila uničena s strani nemške in italijanske oblasti v slovenskih krajih. — Včeraj je bilo navedenih 6 slučajev, v današnjem seznamu pa nadaljnjih 28. — To izvirno poročilo iz Ljubljane Jugoslovanskemu Informacijskemu Centru je datirano s dne 28. 4. 1942.

Dne 26.10.1941. so zažgali Italijani v vasi Sap, okraj Ljubljana — okolica: Marnu Francu: kozolec dvojniki, Kračmanu Antonu: kozolec dvojniki z vsemi pridelki, Trontuju Francu: kozolec dvojniki z vsemi pridelki, Kaduncu Alojziju: kozolec dvojniki z vsemi pridelki, Košaku Martinu ter Omahu Nacetu: kozolec enojnik, deloma s pridelki.

Dne 26.10.1941. v vasi Razdrte, občina Šmarje-Sap, o kraj Ljubljana okolica: Kristofu Francu: hišo, hlev, skedenj, kozolec, Samen Francu: kozolec, Smole Ani: kozolec, Gačniku: kozolec, skedenj in dvornico.

Dne 26.10.1941. v vasi Tlake ista občina: Tonetu Francu: kozolec dvojniki, orodje in vozove, ter Strajnarju Antonu: kozolec dvojniki.

Dne 27.10.1941. v vasi Mali vrh, ista občina, Strešku: kozolec dvojniki in Praprotniku ter Mahnetu Alojziju: hišo.

V noči od 3. na 4. 1942. so zažgali pri Porovem pri Grosuplju 16 kozolcev.

Meseca marca 1942. v občini Ig in Želimlje, okraj Ljubljana — okolica, 168 hiš in gospodarskih poslopij. 813 ljudi je ostalo brez strehe.

Dne 21. in 22.3.1942. v občini Velike Lešče in sicer: v krajih Centa, Krvava peč, Osreddek, Sekerišče, Ravnik: 70 hiš in gospodarskih poslopij.

Dne 21. in 24.3.1942. v Malem in Velikem Lipoglavu, občina Dobrunje: 20 poslopij (hiš, hlevov, skednjov in kozolcev).

Dne 31.4., in 8.3.1942. v Koreni in Samotorici: 10 poslopij (hiš in gospodarskih poslopij). Kraja spadata v občino Horjul.

V vasi Zavrh, občina Borovnica, eno gospodarsko poslopije.

Približno v istem času so zažgali nekaj poslopij v Zg. Slivnici in Podgorici, občina Šmarje pri Ljubljani.

V krajih Osreddek in Bezuljak, v Logaškem okraju so zažgali nekaj gospodarskih poslopij in hiš. (Na Osredku pri prvem požigu pet hiš z gospodarskimi poslopiji.)

5.4.1942. (Velika nedelja) so zažgali hišo posestniku Hudecu pri Trebnjem. Gospodar je zgorel, ker ga niso pustili iz hiše. Italijanski vojak ga je udaril s puškinim kopitom po glavi, da ne bi ubežal skozi okno.

V soboto, dne 4.4.1942 so zažgali neko vas pri St. Petru in ubili 10 domačinov, ker so partizani ubili laškega častnika in podčastnika.

V mesecu aprilu 1942. so zažgali v Žužemberku gostilno Smrke.

Novo mesto, eno hišo, v kateri je zgorela gospodinja in še nekaj poslopij (hiša in pet zidanic).

Dne 20.4.1942. na Pristavi pri Stični: dve gospodarski poslopiji.

Na Veliki Dobravi pri Stični domačijo Podobnika, po domače Pienkarja, ker so trije fantje odšli v gozdove, ko so jih iskali. Zgorela je hiša, ki so jo pa rešili, ker so Italijani kmalu po zažigu odšli, medtem ko so gospodarska poslopja zgorela.

Istega dne v Stični posestniku Kovačiču Martinu, p. d. Florjanov, vsa gospodarska poslopja in hišo. Sin Jože je že od jeseni 1941. v gozdovih in je vodja partizanov.

Istega dne na Viru pri Stični: Strmoletu Mihnu, p. d. Škrbcu, vse posetje. Po oceni občinske komisije znaša škoda 1,300,000 lir. Hrastu Edvardu, p. d. Lovretovo: gospodarska poslopja, in hišo in inventar so požgali (sin in oče sta pobegnili med hostarje, oče je star okrog 50 let.) Posetje, imenovano po domače Sušec, je popolnoma pogorelo (fant je odšel v hosto.)

Istega dne v Mleščevem: gostilno Kos (sin pobegnil v hosto): vsa gospodarska poslopja so zgorela, na hiši pa podstrežje. Po domače Peček: zgorelo gospodarsko poslopje in ena hiša, medtem ko je ena hiša ostala nepoškodovana.

Pri požigih, navedenih v zadnjih štirih odstavkih, so vzeli vse: živino, slanino, žito in vse drugo. Ljudem je ostalo le to, kar so imeli na sebi. Na ponovna posredovanja stiskega opata dr. Kostalica, so nato vrnilo živino, stroje in vozove, dočim je od žita in krompirja dobil nazaj vsak komaj četrtino, denarja in zlatnine pa niso dobili nazaj.

Seznam se nadaljuje: V mesecu aprilu 1942. so v

Grosupljem zažgali Kosovo žago, vredno 1,000,000 lir.

V vasi Cesta pri Dobrepoljah, dve hiši.

Gorelo je tudi v občini Stari trg pri Raketu.

Aprila 1942. v vasi Brezovo pri Višnji gori: 4 gospodarjem, gospodarsko poslopja.

V neki vasi pri Žalni (v vasi Plešivca), gospodarska poslopja in kozolci.

Meseca marca 1942. neko hišo v Trnovem.

Von Bock odstavljen, pravi Stockholm

Kakor navaja poročilo iz Londona, je prišla iz Stockholma vest, da je bil odstavljen od poveljstva pri Stalingradu feldmaršal Fedor von Bock.

Von Bock je bil odstavljen ozir. je pustil poveljstvo že enkrat prej, ko je prišlo do nesporazuma med njim in Hitlerjem zaradi zast. je ofenzive pri Moskvi.

List "Svenska Dagbladet" piše, da je Hitler odstavil poveljnika Bocka pred dvema tednoma, po ostrem nesporazumu zaradi strategije vojnih operacij pri Stalingradu.

List pravi tudi, da se je feldmaršal, ki je profesionalen vojak že 44 let, vrnil v Berlin. (In N.Y. Times je prinesel poročilo, da je bilo videti von Bocka v Berlinu v navadni vojaški obleki tekoni zadnjih par tednov.)

Italijani morajo pomagati Hitlerju na Ruskem

Poročevalna agencija Reuter podaja iz Turčije vest, da je Italija vpoklicala 12 nabornih letnikov in zato morajo vsi v Turčiji živeči Italijani, ki spadajo pod te letnike oditi v Italijo v teku dveh mesecev, da bodo vstopili v armado in se vsposobili za vojno. To je prvič v tej vojni, da je Italija poklicala domov svoje podanike, ki živijo na tujem.

ŠE ENA O NACIJSKI RASNI DELITVI

Poročilo iz Moskve navaja, da so naciji zavzeli novo stališče glede nordijske rase, katero so prej smatrali za čisto arijsko. Sedaj je ta rasa deljena v dve kategoriji in sicer v vrednostno in ne vrednostno, katere se je pomešala z manjvrednimi elementi in je zato pristeta podrejenim rasnim skupinam arijske krvi.

To novo teorijo je baje začetil sam Hitler, na skrivnih dokumentih, ki krožijo med nemškimi oblastniki v Skandinaviji in na Nizozemskem sta pa podpisana Martin Bormann, Hitlerjev zastopnik in Alfred Rosenberg, ki je poznan, kot nacistični znanstveni zagovornik in pobornik rasne arijske teorije.

Skrivno pismo ali dokument navaja, da je bila napaka, ker se je nordijskim ljudstvom spočetka pravilo, da so enaki Nemcem po krvi in rasi. Ta zastrdila so podjarmitenim Nord-

dikom ustvarila podlago za iluzijo, da so v resnici ljudje, ki se lahko smatrajo enakopravni z Nemci, ki so edini čisti Italijani.

Vsa smešna zadeva ima v resnici svoje korenine v dejstvu, da so Naciji skrajno nezadovoljni s svojimi norveškimi in holandskimi kvizlingi, katere bodo najbrž nadomestili z nemškimi naciji. Namig o rasni inferiornosti je le nekaj šna pretveza s katero bodo nastopili proti svojim sedanjim izdajalskim pomagačem.

Prizor ob angleškem zračnem napadu na francosko pristanišče St. Malo, ki so ga bombardirali na več krajih.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakser, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lapala, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

49th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.
Subscription Yearly \$6, Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.—; za pol leta \$3.—;
za tetr let \$1.50.— Za New York za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.—
Za izposojstvo za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.—

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno sobot., nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1242

HITLERJU SE TRESEJO HLAČE

Z I M A !

Hitler z mračnim čelom gleda v bližnjo bodočnost in trese se že sedaj, kajti hudo zimo, ki jo je preiskusil lanskoleto, čuti v svojih žilah že sedaj.

Stalingrad napada z divjaško srditostjo, kajti za vsako ceno ga hoče zavzeti pred koncem septembra. Na tisoče in tisoče njegovih podivjanih pristašev in tudi na tisoče prisiljenih bojevnikov pada po ulicah Stalingrada in njegovi okolici, pa ne odneha. Četudi so se v Stalingradu Rusi postavili kot trden zid, Hitler ne popusti. Stalingrad za vsako ceno—to je njegova trdna volja, njegov ukaz!

Mesto samo na sebi ni vredno niti destino tolikih žrtev, toda Hitler si je zabil v glavo, da mora mesto zavzeti, ker pred svojim narodom se noče osramotiti, kajti že pred enim tednom je oznanil, da bo v 24 urah svojemu narodu oznanil veliko, veselo novico—padec Stalingrada.

Stalingrad pa je še vedno v ruskih rokah, dasi večinoma v razvalinah. In Rusi so junaško pokazali, da morejo mesto braniti tudi na njegovih razvalinah.

Hitler je to jesen hotel dospeti do Volge in tam čez zimo ostati. In mogoče bi mu padlo v glavo, da bi Rusiji ponudil mir, kajti znano je, da je takoj spočetka dočel Volgo za mejo med Veliko Nemčijo in Rusijo.

V Rusiji pa Hitler ni dosegel, kar je pričakoval in v svojih upih je bil razočaran.

Poleg tega pa ga razburjajo še druge zanj zelo neprijetne vesti.

General C. Eaker, šef ameriškega bombnega povelstva v Angliji je rekel, da je Nemčijo mogoče uničiti iz zraka. Rekel je, da bodo ameriški in angleški aeroplani v najbližji bodočnosti bombardirali nemška mesta in da v Nemčiji ne bo nobenega kottička, katerega zavezniški aeroplani ne bi dosegli.

Pri tej pretnji ameriškega generala so se Hitlerju gotovo zježili lasje.

Pa to ni vse!

Včeraj so Angleži po radio opozorili francosko prebivalstvo ob obrežju, da se pripravlja zavezniška ofenziva. Ta ofenziva, oziroma druga fronta je bila že pogosto omenjena in obljubljena, pa četudi še ni prišla, more priti vsak čas in to zopet Hitlerju dela velike skrbi.

V Jugoslaviji tudi kar noče in noče biti mir. General Mihajlovič neprestano "nadleguje" osiške armade in njegovim četam se pridružujejo bolgarski vojaki in tudi hrvaški ustaši, ki so bili proti njim poslani.

Hitler z italijanskimi vojaki na Hrvaškem ni bil nič kaj zadovoljen, zato je ukazal, da se italijanska vojska umakne iz Hrvaške in je na njeno mesto poslal gestapovce in svojo elitno gardo.

Iz Hrvaške poginani italijanski vojaki pa sedaj utrjujejo dalmatinsko, albansko in grško obalo ob Jadranu in Jonskem morju.

Tudi na tem kraju pričakuje Hitler in z njim tudi njegov sluga Mussolini zavezniškega udarca.

In kot izgleda, delajo vstaje in upori po celi Jugoslaviji, od Triglava pa do Vardarja, kakor tudi po ostalem Balkanu. Hitlerju največje preglavice, kajti neko poročilo iz Lonona pravi, da se bosta v kratkem zopet sestala Hitler in Mussolini, da izdelata načrt, kako bi bilo mogoče "pobiti nezadovoljnost v jugovzhodni Evropi" in poleg tega dobiti od satelitskih držav več vojaštva za rusko fronto.

Na vseh straneh se pripravljajo ofenzive in vstaje proti Hitlerju, z ruskih step pa prihajajo prvi znaki stroge ruske zime, ki je Hitlerjeva največja sovražnica in nesreča.

LA GUADIA DELA NAČET ZA KONTROLO OPOJNIH PIJAČ.

Newyorský župan La Guardia je govoril pred konvencijo policijskih načelnikov, ki se vršijo dan v hotelu Pennsylvania in ob tej priliki je dejal da razumni in dostojni ljudje v tej državi ne bodo trpeli pretirane pijančevanja in moralne propadlosti, ki se iz tega izemni.

V tem smislu je župan tudi v obziru predložil delegatom svoj načrt treh točk, potom katerega naj bi se uvedlo kontrolo nad pivnicami in točenjem alkohola.

koholnih pijač.
Tozadevne točke so sledeče:
1. Tekom vojne naj se ne izdaja nobenih dovoljenj za točenje alkohola pijač.
2. Vsa postavna odtegnjena dovoljenja, naj se ne obnovijo; nova dovoljenja v takih slučajih ne smejo biti izdana.
3. Policija naj bolj nadzira nazne pivnice in pokaže hitro akcijo proti prostorom, kjer se zbirajo kriminalni elementi.
Ako se ne bo podvzelo kakih pilnih korakov, je dejal župan, tedaj bomo imeli pred seboj zopet problem prohibicije.

NEVERJETNI DOKUMENT O ITALIJANSKEM BARBARSTVU

(JIC). — Prejeli smo izvir- dec iz Reke, ki je pred kratkim na besedilo (v lasčini) razgla- prispel sem, je našel v ozadju sa Teste, preekta italijanske Reke v eni sami noči 40 gore- province Carnara (Reka), v oih hiš.

V Slovenski Bistrici, na biv- katerem italijanski dostojan- ševnik z navčno odkrito- srenostjo v imenu zakona (!) zapove porušiti vas Jelenje in poklati 20 nedolžnih ljudi. Vi- soki predstavnik fasisističnega barbarstva govori v eni sapi o zakonu in pravici, ter o usmrtitvi 20 oseb, katerih ne- dolžnost sam priznava.

Prinasamo prevod tega ne- verjetnega dokumenta, katere- ga izvirno besedilo je vsako- mur na razpolago.

"Prefekt province Carnara — "Na osnovi pooblaščenja, ka- tero mi daje zakon — na oze- mlju, katerega opravlja, oznamjam:

"Nekateri člani rodbin iz Jelenja so v zadnjem času za- pustili svoje domove, ter odšli v gozdove, da se pridružijo upornikom in z njimi izvršuje- jo p ocel banditov, tatov in te- roristov, da ubijajo in ropajo osamljene vojake in delavce v anektiranih krajih.

"Obveščamo meščanstvo pri- klopjenega ozemlja, da so bi- li člani zgoraj omenjenih rod- bin na podlagi današnje odred- be internirani, da so bile nji- hove hiše zrušene z zemljo, da je bilo njihovo imetje za- plenjeno in 20 z izžrebanjem določenih članov teh rodbin ustreljenih, v znak maščevanja za zločinska dejanja upor- kov, ki motijo javni mir in de- lo prebivalstva teh ozemelj.

"Ako bi člani navedenih rodbin, ki so se pcdali v gozdo- ve, nadaljevali svoje banditsko in roparsko delovanje, bo ma- ščevalni postopek neizprošno nadaljevan.

Prefekt Testa."

Ta uradno objavljeni dok- ument potrjuje — z mnogimi drugimi — vestjo o množstvenem streljanju nedolžnih ljudi, ki so ostali v svojih vaseh in domovih, dočim so nekateri člani zbežali pred laško stra- hovlado v gozdove. Italijani torej streljajo ljudi, katere do- ločajo s srečkanjem in uradno izjavljajo, da bodo ta "pravni" postopek nadaljevali. Znano nam je bilo, da so že precej ča- sa tako ravnali s prebivalstvom v Sloveniji in v Dalmaciji. Do- kument, ki ga danes navajamo, je p rvi uradni in službeni do- kaz, katerega smo d obili v roke.

Glasoni vesti, ki smo jih pre- jeli v zadnjih dneh iz Primorja, je bilo u streljenih letos v oko- lici Sušaka in Reke (izven Gorskega Kotarja), preko 70 oseb. V mesecu juniju je bilo ustreljenih 34 oseb (20 v Jele- nju 12 v Kastavu in 2 v Hrelji- nu). Veliko število hiš je bilo porušeni in zažganih. Očivi-

Ratko Marusić, jugoslovanski guerilski vodja ubit

Iz Londona prihaja poročilo z dne 22. septembra, ki se glasi, da so se bili v zgoraj- nji predelji Jugoslavije ljuti boji med jugoslovanskimi guerilci in osišnimi četami.

O resnosti teh bitk je poro- čal tudi Pavličev list, ki je tudi prinesel vest, da je podle- gel ranam Ratko Marusić, ju- goslovanski guerilski vodja, ki je služil z Dražo Mihajlovićem. Vest pravi, da je umrl v Rib- niku.

Opozorilo izostajajočim delavcem

Generalni major Hershey, načelnik zveznega nabornega urada, je podal izjavo, da bo do vsi premogariji in drugi de- lavci, ki so izvzeti iz vojaške službe radi njih uposlitive v vojni industriji, vpoklicani v armado, ako bodo prepogosto izostajali od dela brez tehtne- ga vzroka.

JERRY KOPRIVŠEK in njegov bratster na ploščah
Terezinka Polka
Na planincih—valček št. M 675
in DUQUESNE UNIVERSITY
TAMBUCA — št. M 671
Za toz. centk in cene plošč se obrnite na: JOHN MARSH INC.
462 West 42nd Street, New York

GOVERNERSKA KAM- PANJA.

Država New York si bo letos v novembru izvolila novega go- vernerja. Kandidata za to me- sto dveh poglavitnih političnih strank sta John J. Bennett de- mokrat in Thomas E. Dewey, republikanec.

Kampanjo za Bennetta v Manhattanu vodi Assembly- man John P. Morrissey, ki je te- kom svoje politične kariere že bil na raznih zelo važnih jav- nih mestih, in je poleg tega, da je assemblyman, obenem tudi stalni tajnik za predsedniške volitve v državi New York. Morrissey je dovšil Columbia vnačilisce, je predsednik John P. Morrissey Electric Co. član Yorkville Chamber of Com- merce American Military en- gineers, itd.

Mr. Morrissey bo imel tekoni- govnerske kampanje več zho- rovanj in namerava prirediti tudi nekaj takih zborovanj med Jugoslovani.

Steinhardt pride domov

Ameriški poslanik v Turčiji, Steinhardt, se odpravlja na pot v Združene države, da bo po- dal predsedniku Rooseveltu svoje poročilo, nakar se bo vr- nil v Turčijo nazaj na svoje mesto.

DELO UPRAVNIKA, NI LAHKO...

Delo upravnika, najsibodi pri kateremkoli listu, ni zavi- dljivo. Gledati mora, da natan- čno opiše premembe naročni- ne, označiti premembe naslo- vov itd. Med drugimi mora gla- dati, da naročniki ne zaostane- jo predolgo predno obnovijo naročnino. Ravno pri tem de- lu ima pa največ zadreg. — In tudi ravnati se ne more točno po časnikarskih predpi- silih.

Skušali smo večkrat uprav- niku pomagati, in smo, da pri- hranimo na delu in tudi po- štini, opominjali naročnike, da naj pogledajo na številke na naslovnicah, in ako jim je oz- bo v kratkem naročnina pote- kla, da naj pravočasno ob- novijo. Pretežni del naročni- kov je sprejel to nazonanje, nekateri so pa prezrli našo prošnjo. — Saj veste, kakšne so razmere za tujejezične liste in vemo, da to vpoštevate. Zato- raj skušajte obnoviti naročni- no ob prvi priliki, ako je vam že potekla. — List rabi Vaše sodelovanje. Uredništvo.

RAZGLEDNİK

Piše Anna P. Krasna

Kontrabant

... Konec

Ker smo pa izza okupacije imeli priliko prilieno dobro spoznati laško naravo, smo bi- le vse tri v ovomu glede tako enostavne rešitve iz gotove pa- sti, kateri se je moglo niti samo z demarjem, katerega so neka- teri stražniki, ki so varovali mejo, kaj radi vzeli. In denar smo jim dali tudi me, a sta se sjevala, da je vsota malen- kostna — potem pa sta nas pu- stila brez vsake odškodnine in nas celo spremila do točke, ok- kodar sta nam lahko pokazala stezo oziroma smer proti meji.

Gredoč smo ugibale, če nas morda ne mislita ukaniti in sta nas nalašč poslala po tej bliž- nijci, sama pa sta morda šla v isto smer po drugi strani in nas bodeta nemara tik ob meji presenetila in ujela. Taka ugi- banja so nam sicer delala skrbi, a obenem pa tudi krajšala pot, ki se je vila med grmov- jem, drevjem in drevesnimi štori, katerih nismo nikdar vi- dele dokler nam niso prišli prav pod noge. Pa kaj poraj- tajo mlada dekleta, ki imajo srnje noge!

Po mnogih ovinkih, praskah, ki smo se jih nabrale na poti skozi grmovje in v nečuvnem strahu, da bomo zopet opaže- ne, smo se priplazile do izseka- ne jase v gozdu in v medli me- sečini opazile bodočo žico, ka- tero je bilo treba prestopiti tako, da ne bi dala alarm naj- bližji straži. Skrbno smo pre- iskale in pregledale teren, ter iztaknile kraj, kjer je bila žica precej visoko nad zemljo. Z veliko previdnostjo smo poti- skale najprej nahnitnike čez mejo in potem smo se same splazile na drugo stran.

Joj, ti prečuden, bedasti svet... menda se mi ni zdel res še nikdar tako neumen, kot v tistem trenutku, ko sem se plazila pod tisto težko bodočo žico in sem bila pol v Jugosla- viji in pol pod Italijo.

Enkrat na varnem, smo si u- redile obleko, si splele kite in si osvežile obraze v nekem stu- dencu, na katerega smo nale- tele hodeč proti trgu, ki je mir- no počival v lepi dolini pred nami. Ker se je delal dan, smo sklenile, da počakamo jutra...

Tudi tistega jutra nisem ni- kdar pozabila. V dalji se je be- lila Ljubljana ozir. Ljubljanska meglja, zakaj mesta je bilo le malo videti. Vseokrog nas so prepevali krilateci svoje pomla- dne pesmi in vrh visokega hri- sta.

Z dobičkom pa si nisem vsaj jaz nič pomagala, ker baš to- daž so vraži Italijani uvedli splošno rabo lire in nobena banka ni hotela več vzeti av- strijskih kron, katere sem jaz prinesla iz Jugoslavije. Na- pravila sem peš dolgo pot v Gorico, kjer sem videla mnogo podrtij in drugih zanimivosti, a avstrijskih kron se nisem znebila in sem zato morala zo- pet peš nazaj. Pozneje sem do- segla toliko, da je oni, ki mi je denar posodil vzel vsoto na- zaj v kronah, kar mi je ostalo, je bil ničreden papir, ker tisti prevečen človek ni hotel izme- njati mojega denarja tam, kjer je še lahko dobil lire za svoje- ga. Kljub temu sem še danes tukaj, njega pa so pozneje go- nili po zaporih, ker je bil obto- žen uboja in ropu.

STANOVANJA

po 2, 3 ali 4 sobe se dajo v na- jem. Vse prenovljeno; znižana najemnina, en mesec prosto stanovanje.
418 WEST 46th STREET
NEW YORK CITY
9-22, 24, 25

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

(V angleškem jeziku)

RECEPTI VSEH NARODOV

Stane samo \$2.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani. Recepti so napisani v angleškem jeziku, ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimboli izveždati in izpopolniti.

Naročite pri

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street
New York, N. Y.

NEKJE NA VISOKEM MORJU

Na ameriški matični ladji za aeroplane bere dudovnik cerkvene obrede za vojaka, ki je bil v boju ubit.

Kratka Dnevna Zgodba

PAVEL KUNAVAR:

ORANŽE

Prvi Evropejci, ki so poznali pomarančo in okusili njen sladki sad, so bili krizarci, ki so pred osem sto leti hoteli Turokom izgnati iz rok Sveto deželo. Do tja so oranžo presadili Arabci, ki jim je bila jako ljuba drevo. Kaj tudi ne, ko v pekoči vročini suhih junih dežel tako blažilno gasi nozmoženo žejo. Ze v starih časih so jo dajali bolnikom in onemoglim, da so se krepčali z njenim dobrim sladkim, hladnim sokom.

Pravijo, da je v Italijo prinesel prvo oranžo sv. Dominik in da tisto drevo še danes stoji na divnem vrhu samostana sv. Sabine pri večnem Rimu. Res je to, da je pomarančno drevo nenavadno trdoživ. Medtem ko naša jablana ali hruška že po nekaj desetletjih postane malone neplodovita, oranžno drevo rodi, ko je osemdeset let staro, kakor da je še čisto mlado. In še po stoletjih rode ne katera drevesa svoj divni zlati sad. Torej res ne bi bilo čudno, če se je prvo pomarančno drevo Italije še do danes ohranilo pri življenju.

Razširilo pa se je to drevo tudi po južni Franciji in najbolj po Pirenejskem polotoku, kjer se razprostirata državi Španija in Portugalska. Ko so pa Evropejci odkrili tuje dežele, so jemali vedno s seboj semena domačih rastlin, posebno raznih žit in sadnih dreves, v tople Srednjo Ameriko in sosednje dežele, kjer se danes razprostirajo južne pokrajine Združenih držav. Danes namreč tam neumerne množine tega lepega sadja.

Pa še drugam so z uspehom presadili oranže. V Avstraliji so na vzhodni strani odkazali oranži mnogo lepega sveta. Tako danes klepa tudi zlati oranžni sad ves svet in celo po oddaljenih samotnih otokih največjega oceana na zemlji, na Tihem oceanu, najdemo o-

ranže, ki gase žejo domaćinom in mornarjem, ko zalijejo tja. Največje oranžne nasade pa imajo v Španiji. Nekateri so že zelo stari, a še vedno dobro in izdatno rode, druge pa na novo zasajajo.

Z oranžnimi sadikami je precej dela. V sadovnjaku vsejejo izbrane peške, kakor poseben hitro rastoče oranže. A šele po petih letih presade sadike v drugo drevesnico, kjer jih po dveh letih cepijo z izbranimi cepici. Šele nato jih presade v sadovnjak, ki mu pravijo oranžerija. Dobri sadjarji pazijo, da je zemlja okoli oranžnih dreves čista in dobro zrahljana. Tudi gnojiti jo morajo in drevo vedno lepo in pazljivo obrezujejo, da dobe drevesa ki postanejo okoli pet metrov visoka, lepo okroglo krošnja. Nekateri sadjarji delajo tudi lepe špalirje s temi drevesi in lahko si mislite, kako lepi so, kadar visi na vsakem drevesu okoli pet sto do tisoč kot sonce žarečih sadežev.

Nobesa ne smemo pozabiti. Bliki smo, da v območju Sredozemskega morja dolgo časa ni ne dežuje. Dasi drevo, samo zaradi tega ne trpi, vendar ni to v korist oranžam samim. Skrbni sadjarji zato zelo pazijo na to, da klovajajo iz potokov in rečic, če so v bližini, po nabrsk za to izkopanih jarkov vodo do oranžnih dreves, ki so zelo hvalažna za tako skrb in jo poplačajo s posebno sočnimi sadeži. Da se mora po nastanku vršnih res truditi za vodo. Če ni potoka v bližini izkopljejo v sadovnjaki globoke valnjake in v njih morajo ločiti ure in ure v krogu okoli kopa, da voda ne izteče iz globine, da namakajo po žlebovih vedno žejne korenine oranžnih dreves.

Kjer pa je mnogo posestev blizu skupaj, a je vode še posebej malo, so od rek izpeljane

nesteta mala korita v sadovnjake, oblast pa sama pazi na to, da se voda natančno razdeljuje. Strogi pazniki so vedno na potu in preiskujejo množice vode, ki teče po koritih in vedo natančno za vsakega posestnika, od kdaj do kdaj sme upostiti vodo v svoj sadovnjak.

Kdor si dovoli vzeti preveč vode gorje mu! Vročekrvni južnjaki so zelo hudi in prične krivica pred posebno vodno sodišče. To sodišče zaseda vsak teden po enkrat. Sodni ki sede na stoli, ki imajo svoja imena po največjih dovodnih vodnih kanalih iz reke. To vam je govorenja in prepirl! Nevoščljivi sosedje in priče in obtoženece govore kakor najboljši advokati, a krivcu nič ne pomaga kajti voda je v mnogih krajih Španije mnogo dražja kakor dobro vino. Zato so kazni tudi ostre in vsa jezičnost nič ne pomaga sadjarju, ki si je po krivem prijelastil za svoj ljubljani sadovnjak več vode, kakor mu je bilo predpisano. Kazen mu ne uide. Naj huja kazni, ki zadene vodnega tatu, je ta, da mu odvzamejo pravico do namakanja sadovnjaka. Toda to se redkokdaj zgodi, ker bi kaj takega v zelo suhih letih malone upropastilo pestenika.

Oranžni nasadi so vedno zelo lepi. Krasi so v zgodnjem poletju, ko cveto drevesa. Beli ali svetlo rožnati cveti razširjajo prijeten vonj po sadovnjakih. Se lepi pa so nasadi ko zore oranže. Toda to traja dolgo časa. Krasno sadje ostane na drevesu preko vse zime, ki pa je tam dolhka, pade mila. Kjer rastejo oranže, skoraj nikdar ne zapade sneg, led pa je tam nepoznan. Zato sadje v miru zori in zadnji čas pomladi je popolnoma zrelo. Toda mnogokrat se zgodi, da najdeš zaradi počasnega zorenja isto česno na istem drevesu cvetje, zeleno in zrele zlate sadove.

To vam je krasno ob času nabiranja oranž. In ta čas je dolg. To pa zaradi tega, ker morajo tiste oranže, ki jih pošiljajo po svetu, že obrati, ko se niso popolnoma zrele. Če bi nam poslaht take, ki dozore na drevju, bi se med potjo mnogokrat pokvarile. Za domačo rabo in domači trg pa jih seveda šele trgajo kadar na drevesu popolnoma dozore.

Kaj na, kako sočne in dobre so oranže! Da, zelo so dobre — a poznavalci, ki so se jih do sita najedli naravnost z drevesa, ko so tam v svoji domovini dozorele pod toplimi južnimi sončnim pravijo, da mi ne vemo koliko boljše so od tistih, ki jih kupujemo pri nas.

Na dobrem drevesu se bleste ta ob navadni letini mnogo nad tisoč oranž. Otroci in ženske gredo tedaj, ko ukaže sadjar, v sadovnjak in se lotijo obiranja. To pa ni težko, ker drevesa niso visoka. Na nizkih lestevicah stojijo, jih prevzdno obirajo in polagajo v košare. Koža oranž ne sme biti ranjena. Gotovo bi prišla hitro gniti in pogvarila bi se druge sadeže okoli sebe. Zato jih v skladišču skrbno izbirajo in nato še skrbneje polagajo v košare in zabojce za odposiljanje. Vse boljše oranže so za viteč papir ali v koruzne liste, da ne prično gniti. Boljši sadjarji imajo na vsakem listu vtisnjeno svoje ime in kraj, da odjemalci vedo, od kod so doleone oranže.

Pri nas precej drago plačamo ta dobi sad. Španci in

Italijani pa jih morata precej poceni prodati in nimata mnogo dobička. Posebno na Španskem so manjši in srednji posestniki oranžnih sadovnjakov dokaj ubožni in morajo štediti zelo, da preživijo svojo družino.

Dokaj številni njihovi otroci kravjega mleka skoraj ne poznajo, ker v krajih, kjer ne dežuje zadosti, ni dovolj krme za govedo. Le koze uspevajo, ker so zadovoljne tudi s trnjem in osatcm, a dajejo kljub temu dobro in mastno mleko, ki pa ga je malo. Ob času obiranja oranž pa mora družina zgodaj na delo, a šele ob osmih zjutraj dobi zajtrk — kos kruha, črnega in suhega — in morda nekoliko čokolade ali kave. Tudi kosilo ni kdove kako izdatno. Mesa je malo in še to je običajno kozje, če sploh pride na mizo. Pač pa pojejo Španci tudi na deželi precej polenovke — ribe, ki jo posušeno pripečejo iz severnih morij. Po legu je jedo še jajca, mnogo riža, krompir, čebulo, kumare in sadje, belijo pa vse z olivnim oljem, ki je v Španiji zelo dobro in zdravo.

Po vaseh v Španiji skoraj za manjši tako lepih sol, kakor jih imamo mi. Preveč ubožna je dežela. Učenci so le premnogokrat prisiljeni, da se učijo v temnih prostorih, kamor prodira le medla luč skozi vrata. Tudi takih udobnih blodi, kakor jih imamo mi, nimajo. Sedeti morajo kar po tleh. Zato se tudi mnogo manj učijo. Tudi je manjši sol in mali učenci morajo potovati po mnogo kilometrov do šole. Pomagajo pa si tako da jezdijo na oslih in mulah in potrpežljivo živijo nese večih kar po štiri mlade "nočnjake" do oddaljene šole.

V ugodnem vremenu, ki ga Španija užije več, kakor druge dežele, pa gre učitelj z učenci kar ven na prosto in tam se učijo, kolikor je na tak način sploh mogoče. Pa tudi ob nedeljah je učitelj tudi večkrat z učenci in tedaj gredo na izlet v kak velik oranžni sadovnjak, kjer jih posestniki, ki so gostoljubni, lepo pogostijo, in če je ravno čas obiranja oranž, se tega dobrega sadja do sita naje do.

Oranže pa so tudi res vredne, da se jih človek naje. Njihov sok je redilen, ker imajo mnogo sladkorja, je pa tudi zelo zdravilen in krepien, ker vsebuje še mnogo drugega do tretja v svojem soku. Posebno spomniti je dobro, če uživamo več oranž, ki nas močno pozivajo in pomagajo odpraviti iz nas strupene soke, ki so se tekom dolge zime nabrali v našem telesu. Posebno pa si zapomnite, da so oranže koristne bolnikom, ki težko uživajo drugo, težko hrano, a oranžni sok jim hladi od vročice pekoča usta, vrača njihovo moč in jim prenavlja kri.

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

Išla je nova knjižica iz naše poljudne, narodne, kake postali ameriški državljani.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom Razna gra Proglas neodvisnosti, Ustava Zedinjenih držav, Juncolov govor v Gettysburgu, Predsedniški Zedinjenih držav in Poedine države.

Cena knjižice je samo 50 centov. In se dobi pri: SLOVENIC PUBLISHING CO. 215 West 18th St., New York

Dopisi

POBIRANJE STARINE.

Tukaj vam pošiljam \$3.50 za naročnino, ki mi poteče 10. okt. Ker pa je vse bolj drago, vam pošljem in kvoder za naprej in en kvoder za nazaj. Vi pa za list malo več računajte, ker je papir drag. "Glas Naroda" vsek dan težko čakam, ker je v njem toliko novic iz Jugoslavije. Med njimi, ki so jih Italijani obsodili v Ljubljani, mi je eno ime znano. Bi vam kaj več napisal, pa imam pretežko roko za pero, ker težko delam.

Tukaj so mestne smeti vozili na dva velika kupa. In ko je bil že velik kup kositernih kan in drv, so ga zažgali. Kane so se stopile in ein je odtelkel ter se je strdila plast en čevljev do dva čevlja debela. oT je sedaj neka kompanija iz Pittsburgha prišla kopati. Pa tudi, kar je še kan ostalo, jih vse rjave pošljejo v toplotnice ter delajo bombe in nabojce.

Kompanija nam delavecem plača po 40 centov na uro, toda delo je zelo težko. Dela je dovolj za dve leti. Zastrajkali smo že večkrat za višjo plačo, pa vsakokrat so nam primaknili 5 centov, tako da imamo sedaj po 40 centov na uro.

Pozdravljam vse prijatelje in znance.

John Okrosek, Smithon, Pa.

RADIO ODDAJA IZ LONDONA NAMENJENA JUGOSLOVANSKI VOJSKI

(JIC.) — V teku londonske radio oddaje za jugoslovansko vojsko, je bil objavljen kraljevski ukaz vojnega kabineta št. 1207, s katerim sta bila odlikovana z zlato medaljo Karadjordjeve zvezde podnarednika Peter in Vojislav Pavlovič, in čer je izvanredno zažgal. Oba brata, Srba iz Tetova, sta padla v boju za svoje domovino. Zve sta bila naši tradiciji, vedna jim slava!

Divjaške tolpe so na strahoten način opustošile Šumadijo, kjer čenijo da je 78.000 Srbov izgubilo življenja. Zidaj Italijani pomagajo tem tolpam in širijo puščanje in strahovila do po vsej domovini, prav po sebi pa v okraju Kumanova. Neupamijeno izganjajo narod iz njegovih domov in pobijajo kogar morejo.

Globoko sočustvujemo s svojimi nesrečnimi brati in pozivamo prebivalstvo vse ršbije, da gostoljubno sprejema begunce iz teh nesrečnih krajev, da jim pomagajo in jim obrani življenje. Klanjamo se junakom, ki so padli žrtve tega preganjanja in zaupamo narodu, da bo pomagal kjerkoli bo mogel.

Opozarjamo Bolgare, da si skrbno zapisujemo vsa njihova hudodejstva. Kakor Madžari, Nemci in Italijanci, bomo tudi njim položili račune, tudi oni bodo morali plačati, nobena njihova krivica ne bo ostala prikrita.

Ponovno to javljamo ne le bolgarskemu narodu, temveč tudi bolgarski vojski. Naj ne pozabljajo, da je Južna Sibirja sibelka sstva in da bo ostala sifiska. Onim pa, ki v "neobstoječi nezavisni" služijo Pavličev in z njim tujemu tlačitelju, naj povemo še enkrat v jasni, nedvoumni besedah, da zločinci ne bodo našli nobene milosti.

Narodni izdajalec pod poveljstvom poročnika Jovanovića love in ubijajo najboljše sinove našega naroda. Ljotić in njegovi pomagali love na račun našega srbskega sovražnika junake, ki se bore pod zastavo

V PESMARICI "AMERIŠKA SLOVENSKA LIRA" se vključene sledite slovenske pesmi:

1. Podoknica — moški zbor z bariton samospevom
2. Posrjav — moški zbor
3. Lahko noč — moški zbor
4. Otoški avon — mešani zbor
5. Pomladinska — mešani zbor, z bariton samospevom
6. Lira I. — za solo speve, moški in mešani zbor
7. Lira II. — za mešani zbor
8. Atlantiki odmevi — za moški in mešani zbor, z bariton samospevom
9. Kantata iz psalma 126 — moški zbor
10. Šoli — za samospeve, mešani zbor in spremljevanjem glasovira
11. Psalm 22 — za samospeve, mešani zbor in spremljevanje glasovira ali orgel

CENA SAMO 50 centov KOMAD

To so koncertne pesmi za mešane in mešane zore, katere je uglasbil in v samozaloži izdal MATEJ L. HOLMAR, organist in pevovodja pri sv. Vidu, Cleveland, Ohio, 1923.

Naročite to zbirko pri: KNJIGARNI SLOVENIC PUBL. COMPANY 215 W. 18th St. New York

Šest partizanov je bilo ubitih, a padlo je tudi več italijanskih vojakov.

Naslednjega dne so zažgali Spodnjo in Gornjo Golo, Skriljo, Zapotok, Visoko Sušo, Osolnik, Purkace in Ustje. Vse moško prebivalstvo nad 16 leti je bilo odvedeno v ljubljanske taborne. Žene in otroke so konfinirali v vaseh Ig, Iska Loka, Matene itd.

Dne 9. maja so prispeli laški vojaki zvečer v Sotražico in začeli iskati partizane. Narod je bil v velikem strahu pred grozečimi nasilnostmi. Laši so najprej ubili mladenčca, ki je poskušal zbežati, ko jih je zagledal. Aretirali so štiri druge in jih odvedli na žandamerijsko postajo v Sotražico, kjer so jih strahovito pretepli. Med tem ko so jih tepli, so jih laški podčelniki prisilili, da držijo roke v zrak. Eden od aretiranih je uporabil ugoden trenotek, ter ves v krvi zbežal. Laši so ga zasledovali s pomočjo lovškega psa in ga ubili z ročnimi granatami. Ubili so potem na žandamerijski postaji tudi še ostale tri, ker so se bali, da bi jim tudi ti ne pobegnili.

LAŠKA GROZODEJSTVA V SLOVENIJI

(JIC.) — Podpredsednik jugoslovanske vlade dr. Miha Krek je prejel pred kratkim iz domovine pismo s podrobnim poročilom o laških "kazenskih" ekspedicijah v Sloveniji.

Laška kolona je krenila zgodaj zjutraj 17. marca proti vasi Mokro. Vojaki so vas obkolili, ter po kratki borbi s partizani zažgali nekaj hiš v Mokreu in sosednjih krajih.

SEDAJ LAHKO DOBITE LASTNOROČNO PODPISANO KNJIGO TWO-WAY PASSAGE PISATELJA LOUISA ADAMIČA ZA NAVADNO CENO

\$2.50

Pri naročbi se poslužite naslednjega kupona

Posiljam Money Order za lastnoročno podpisano knjigo: "THE TWO-WAY PASSAGE" za \$.....

Moje ime

St., ulica ali Box št.

Mesto in država

Naročite lahko to knjigo pri:

KNJIGARNI "Glas Naroda"

215 WEST 18th STREET

NEW YORK

VAŽNO ZA NAROČNIKE

Kolikor namreč je navadno do kdaj imate plačano naročnino? Trga številka pomeni mesec, druga dan in tretja pa leto. Da nam prihranite nepotrebnega dela in stroškov, Ves prosimo, da skusite naročnino poravnati. Pošljite naročnino naravnost nam ali jo pa plačate namu zastopnici v vašem kraju ali pa kateremu izmed zastopnikov, ki jih imena so tiskana s debelimi črkami, ker so upravičeni obiskati tudi druge naslove, kjer je kaj naših prijateljev, naročnikov. Zastopci do vam izročijo potrdilo, da plačate naročnino.

CALIFORNIA: San Francisco, Jacob Lashin

COLORADO: Pueblo, Peter Cullig

Walsenburg, M. J. Bayak

INDIANA: Indianapolis: Frank Zupandic

ILLINOIS: Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Chicago, J. Bova

Cleveland, Anton Bobek, Chas. Kar

Hager, Jacob Karanik

Gilford, Anton Nagode

Lorain, Louis Balant, John Kombe

Youngstown, Anton Kilak

OREGON: Oregon City, J. Kozmar

PENNSYLVANIA: Bessmer, John Jernikar

Conemaugh, J. Bravovec

Coverdale in okolici, Jos. P. arnel

Export, Louis Supancic

Excell, Jerry Okorn

Fairfax City, Math Kamin

Fr. Blodnikar

Hempstead, Frank Noran

Homer City, Fr. Ferenchak

Imperial, Venice Palcich

Johnstown, John Palcich

Krap, Ant. Tanjak

Lancaster, Frank Billock

Midway, Jona Zest

Pittsburgh in okolici, Philis, Frances

Stanton, A. Glen

Turtle Creek, Fr. Schiffrer

West Newton, Joseph Jovan

VISCONSIN: Milwaukee, West Anna, Fr. Rusk

Sheboygan, Joseph Kukul

WYOMING: Rock Springs, Louis Tauscher

Diamondville, Joe Rolice

Vaša zastopnik izda potrdilo za vsako, katero je prejel. Zastopnika tepla odgovornost.

UPRAVA "GLAS NARODA"

TRIJE RODOVI

Dogodki iz nekdanih dni. — Spisal: ENGELBERT GANGL

96

Ali ne žb njegov oče Lenki na poti? Ali ne bo bežala pred njim in se ogibala njegovih pogledov? Zgodilo se je, da sta si drug drugemu postala sovražna. Nobenega veselja ni bilo v hiši. Čelo mati, dobra žena, se je skrila v svojo sobo, da bi ne bila nikomur v napotje in napotje. Oče je šel dalje, — oče je umrl in je napravil prostor drugim.

In tako se lahko zgodi tudi njemu. Tudi njegova stara leta lahko stopijo na pot mlademu življenju, da bo zavirano v svobodnem razvoju. In to spoznanje bi ga potrolo; zavest, da ga tiče, a ne ljubijo, da jim je v napotje, bi mu oženila zadnje dni in bi zastrupila njegovo starost. Stran mora! Zdaž dokler se ni sovražnega pogleda, mora stran, da ne pride, kakor je prišlo takrat. Stran mora, zakaj prišla je mladost, ki zahteva svojih pravic. Se v grobu bi ne imel pokoja, ako bi zaradi njega vstal vihar, ki bi uničil upe, katere je prinesla Jelka s seboj. Stran mora, dokler se ni prepoznalo.

Ali ni že vedel prej, da bo moral stran, kadar pridejo drugi na njegovo mesto? Zakaj si je pa dal tako udobno pripraviti tisto hišo v Zavinkovcih, ako ne samo zato, da se umakne, kadar pride mladost na njegovo mesto? Kaj bi se se zdaž ustavljal, kaj bi se dalje razmišljal? Tako je sklenjeno in odločeno; starost mora stran, kadar pride mladost, ki hoče imeti svoj svet, oblit s solnim zlatom, a ki noče imeti temnih senč, ki buče sponine na starost in smrt.

"Glej, Fric!" je poklical sina. "Vse sem ti lepo pripravil. To je bil končni smot. Vse je bilo zato, da bo tebi in tvojem dobro. Moje delo je torej dovršeno."

"Da, vaše delo je dovršeno in zdaž pride počitek."

"Lep počitek, kaj ne, oče?" je dostavila Jelka. Lepo ga je pogladila po sivih lasih.

"Ali bo zmeraj tako z menoj?" se je v sebi vprašal stari Zavinsček. "Ali si ne bo želela moje smrti, ako ostanem?" In na glas je dejal:

"Počitek pride, saj sem ga potreben. Tam v Zavinkovcih sem si pripravil hišice. Saj jo poznaš!"

"Da," sta rekla Jelka in Fric obenem.

"Pripravil sem si jo zato, da tamkaj preživim stare svoje dni," je dejal stari Zavinsček.

Nič niso pomagale prošnje. Stari Zavinsček se je preselil v hišico v Zavinkovcih. Kjer se je začelo — tam se naj tudi konča. Tako lepo je bilo gledati skozi okno tiste glasne priče minulosti, tiste ostanke nekdanih domovanj. Življenje, ki se je nekoč razpletalo tam okrog, je zaživelo vsak dan z novo silo v starčevih spominih. Iz gradu pa so kodili obiskovat starega samotarja.

TRETI DEL

Okna in vrata hiše starega samotarja v Zavinkovcih sta bila noč in dan zaprta. Vrt je sameval in je bil zanemarjen. Nobena roka se ni ganila, da bi po stezah popelala travo in zanjerno rastlinje, ki je preraslo posek. Po gredah se je ščepele osat, namesto pisanih cvetlic so svetele mrtve koprive. Brajdo je odtrgal veter in jo pripognil globoko k tlom. Široki listi so porumeneli in oveneli. V žlebu so se naselili vrabci. Cvrčali so na ves glas. Nikogar se niso bali.

Starega Zavinsčaka ni bilo več. Prenesli so ga v še tesnejši dom. Položili so ga poleg žene Lenke.

Ljudje so hodili mimo po svojih navadnih poslih. Redkokdaj se je kdo ozrl na osamljeno hišo. Pozabili so starega samotarja. Ljudje so imeli druge misli, druge skrbi. Imeli so opraviti sami s seboj.

Življenje je bilo težko in žalostno. Nič več ni bilo živahnih razgovorov okolo ceste. Ob nedeljskih popoldnevih je sameval prijazni bram božji. Tiho je bilo po vasi. Goštinčar je zdelal na klopi pred hišo in je sam pil svoje slabo vino. Prišlo je življenje, težko in žalostno.

Draga, sveta domača gruda, prej polna zdravih moči in oplojujočih sokov, se je izčrpala. Bila je kakor hodnik, ki leži na postelji, in v njegovih mišicah ni več krepke sile.

Sveta, draga, domača zemlja je dala svojemu ljudstvu, kar mu je mogla dati najboljše. Vsa se mu je žrtvovala. In zdaž, ko je izrabila svojo moč, mora počivati, dokler ne pride novih, branih, poživljajočih snovi vanjo. Več kot sebe ni mogla žrtvovati svojemu ljudstvu. In tako je bila zemlja še svetlejša, še dražja, ker se je popolnoma darovala in izžela zanj, ki jih je rodila in živila.

Zapleklil se je v tretje mrčes. Na milijone se ga je razredilo po vinogradih. Razjedel je nežne korenine, pil sok iz trte, a zemlja ni imela moči, da bi ga pregnala in da bi izgubljeno nadomestila z novim. Ljudje so gledali in so bili obupani.

Tako naglo in v takli meri je p rihumela nesreča, da so se je konaj zavedali. Od leta do leta je bilo trtje ubožnejše. Prilivkavo se je vilo po tleh. Naslanjalo se je k ljubim rodnim prsti, kakor da jo prosi pomoči in rešitve. Listje je bilo majhno, vse zvito, prava pravcata potvora. Majhni grozdčki z drobnimi, trdimi jagodami so samevali po sključenem, trhem lesu bili so videti kakor otroške igrače, napravljene iz mraznih steklenih kroglic. Preletavali so se po trtji roj lučnih ptic, kljuvali so jagode in odletavali dalje, zakaj jagode so bile kisle in trde, nevspešna hrana ptičjemu kljunu.

Vinogradniki so kopali iz tal kljukaste korenine, vse razjedene od požrešnega mrčesa. Zasadili so debelača in krompir tam, kjer je po prisojnih bregovih zorela vinska jagoda, sladka in solčna, da se je skozi njo svetilo sonce. A nič ni hotelo rasti, nič uspevati. Zemlja je bila trudna, njene moči so bile izrabljene. Kakor vojak, ki mu iz rane izteče kri in ki si želi pokoja. Ja in ni. Še dvigne roko, še zagiblje s pestjo, ali ob tla bi ga vrglo ubogo dete, ki se je napilo tečnega mleka, ako bi se mu postavil v bran. Ni zdravih sil, ni tople krvi, zato je ubita njegovega življenja moč.

(Nadaljevanje prihodnjik).

IZVLEČEK IZ RADIO GOVORA BOGDANA RADICE.

(JIC.) — Zločinci zasedbenih oblasti osiše v podjarmljenih deželah in njihovo nezastirano barbarsko nastopanje je globoko pretreslo ameriško javnost. Meščanska vojna, podnetena od čišča in njihovih hlapcev v vseh ozemljih zasedene Evrope, naj povsod uniči duševno in moralno vodstvo narodov, ter tako uvede praznino in zmešnjavo.

To je Hitlerjev in Mussolinijev novi red, ki danes praznuje svoj zmagoslavni mrtvaški pohod skozi Evropo.

Predsednik Roosevelt je ostro posvaril ubijalec osiše, ko je izjavil, da bodo kaznovani vsi krivci zločinov, tako oni, ki jih ukazuje, kakor oni, ki jih moralno povzročajo.

Izjava predsednika Združenih držav ni mogla biti drugačna, ker se ameriška demokracija danes bori za zmago pravice, ravnopravnosti in svobode.

Ko govorimo o tej doktrini odgovornosti krivcev, ki so zanetili v Evropi in Aziji meščansko vojno, mislimo tudi na trpljenje našega naroda pod italijanskim in nemškim jarmom. Vsa ameriška javnost se je v začetku zgražala nad zločini nemške strahovade, zdaž pa že nekaj mesecev prihajajo iz naših krajev vesti o trpljenju ozemlja, katero so zasedli Italijani.

Začelo se je politično zaslužjevanje, potem sistematično gospodarsko izkoriščanje vsega slovenskega in hrvaškega naroda, a zaključilo se je z množstvenim ubijanjem in streljanjem Slovencev in Hrvatov, v Sloveniji in Istri, v Gorici, Trstu in po vsej Dalmaciji. Kakor Ljudec, gore naše vasi v vsem tem ozemlju. Kaj misli o tem položaju italijanski narod, kaj namerava storiti, da ne bi bil odgovoren za to strahovlado, ki bi mogla v bodočnosti zastupiti odnose med italijanskim in jugoslovanskim narodom na Jadranskem morju? Kdor je v nevarnosti, da ga ubijejo ali ustrelje, ljudstvo, kateremu zaigajo vasi, ne more mirno in hladnokrvno razločevati med laškimi fašistom in vojakom in italijanskim narodom. Lahko bi se zgodilo da se v širokih slojih jugoslovanskega naroda, predvsem med Hrvati in Slovenci, ki danes v teh krajih največ trpe, ukorenini prepričanje, da je med nami in italijanskim narodom prepada nezampanja, mržnje in maščevanja.

Naš narod se tako junaško upira nasilju, da je njegov odpor v vzgled vsem ostalim narodom, nam pa jamstvo za obnovo in prerjenje. Italijani, ki ukazujejo ali izvršujejo rušenje in zaigiranje naših vasi, ter ubijanje našega ljudstva, naj vedo, da takih dejanj ni mogoče opravičiti in da bo treba plačati račune. Zverstev in dokazov fašistične nekulture ne bo mogoče izbrisati z izjavo, da sta jih zapovedala Ovrta ali Gestapo.

V teh kritičnih trenutkih, katere zdaž doživlja človeštvo, mora v sakdo ravnati kakor mu svetuje glas vesti. Srbi, Slovenci in Hrvati, morajo v svoji skupni borbi proti sovražniku nastopati skupno in složno, ker so prva predstraža Slovanstva na zahodu. Slovani tvorijo, danes na svojem prostoru ozemlju moralno in politično skupnost ki jo z odporom Rusije in Jugoslavije, Poljske in Čehoslovaške, najtežja zapreka germanskemu streljenju za svetovnim gospodarstvom. Vojna, katero danes vodijo demokracije v imenu načel Atlantskega čarterja se bo končala z njihovo zmago, kajti njihova vojna ni vojna imperijalističnih ciljev, temveč vojna narodov, ki nočejo živeti brez svobode.

Rojake prosimo, k o pošljejo za naročnino, da se poslužujejo —
UNITED STATES
osiroma
CANADIAN
POSTAL MONEY
ORDER.
ako je vam le priročno

POLOŽAJ V SPLITU.

(JIC.) — Minister Vilder je prejel iz Splita poročilo, da je bilo v splitski občini 2.000 oseb vrženih v zapor ali interniranih. Koncentracijska taborišča se nahajajo v Divuljah in Trogiru, a tudi na Liparske otoke ter v Italijo je bilo poslanih mnogo izgnancev. V začetku italijanskega gospodarstva so bili častniki svobodni, toda ko je začel Draža Mihajlovič operacije velikoga obsega, so odpetjali veliko število častnikov, posebno višjih činov, v taborišča.

Položaj v Splitu se je toliko poglobil, da smo vsi složni in da se mladina izvrstno obnaša. Planina Mosor je polna četnikov in beguncev. Vsako noč se sliši streljanje. Pogosto prihajajo ranjenci.

Pred kratkim je počila bomba, ter povzročila smrt treh lahkih oficirjev. Italijani so vzeli 22 talcev, katerih pa do zidaž še niso ustrelili.

Dne 12. aprila je prišel ukaz, da se proslavi obletnica prihoda italijanske vojske v Split.

Po proslavi v mestni gimnaziji so se dijaki med seboj šalili in smejali. Profesor Gamulin jim je dejal: "Danes ni dan smeha, temveč dan jokanja." Zato so ogradili, kakor je bil aretiran in v zaporu tako strašno pretepen, da je še istega dne umrl. Vse mesto je bilo razburjeno in uporno. Mladina se je sijajno držala. Naslednji dan so dijaki vseh srednjih šol, kakor na povelje, vsi naenkrat vstali in s kratkim molkom počastili umrlega profesorja. Vsa mladina je enodušno zavrnila zahtevo, da profesorje in laške uradnike pozdravlja s fašističnim pozdravom.

Gamulinov slučaj je celo na Italijane samo slabo vplival, ta ko da najbrže zaradi tega popuščajo v vprašanju fašističnega pozdrava. Vendar pa Gamulinov slučaj ni osamljen. Često Lahi po ulicah žalijo ali napadajo naše ljudi, a vsakogar, ki je zaprt, pretepaajo in mučijo. Vse to pa izvaja ojačuje upor in povzroča izgrede.

Jugoslovanski Informacijski Center je prejel od vseh predstavnikov združenih narodov pisnena obvestila, ki izražajo solidarnost s stališčem Jugoslovanskega Informacijskega Centra na sestanku medzavezniškega informacijskega centra, z dne 8. sept. v Washingtonu D. C. Predstavniki zavezniških vlad se strinjajo z Jugoslovanskim Informacijskim Centrom in zahtevajo ozko sodelovanje vseh zavezniških predstavnikov na polju obveščevanja, ter obenem obsojajo pisanje. Zadnji stavek se nanaša na članek Helen Lombard v "Washington Evening Star."

IZ ZAVEZNIŠKEGA ČASOPISA.

(JIC.) — Londonski "Francis" list, bo benih Francozov, prinaša uvodnik, v katerem izjavi, da se je nemški nacizem že takoj od začetka pokazal neizprosno sovražnik vsake vere. Celo v Nemčiji se je začelo zatiranje protestantske, katoliške in židovske vere. V podjarmljenih deželah vodi Nemci sistematičen boj proti vsem vrstam vere. Prav posebno neusmiljeno je zatiranje v onih predelih evropskega vzhoda, kjer Nemčija želi iztrebiti nekatere narode. V vsej Evropi se vrši kruto preganjanje cer-

Slovenske Knjige

LEPA KNJIGA je kulturna poslanka; odprimo ji vrata v naše domove, odprimo ji srce ... (Finžgar)

POUČNI SPISI

ANGLEŠKO SLOVENSKO BERILO

(F. J. Kern) — Zvezano
Cena \$2.—

Godajo državljani naj naročijo knjižico —

"HOW TO BECOME A CITIZEN OF THE UNITED STATES"

V tej knjižici so vsa pojasnila in zakoni za naseljenca.

Cena 35 centov

DOMAČI ŽIVINOZDRAVNIK

Spisal Franjo Dutar. — 278 strani. Trda vez. — Zelo koristna knjižica za vsakega živinorejca: oja raznih bolezni in zdravljenje; slike.

Cena \$1.50

GOVEDOREJA

Spisal R. Legvart. 145 strani s slikami.

Cena \$1.—

V KREMPLJH INKVIZICIJE

Spisal Michel Zévaco. Nad vse zanimiv zgodovinski roman iz časa inkvizicije. — 461 strani.

Cena \$2.—

KNJIGARNA
Slovenic Publishing Company
216 West 18th Street
New York City

Molitveniki

v krasni vezavi importirane iz starega kraja...

Slovenski molitveniki:

KVIŠKU SRCE — (št. 358)

2 1/2 x 3 1/2 inčev — 224 strani v belem celotidu
Cena 75 centov

KVIŠKU SRCE — št. 415

2 1/2 x 3 1/2 inčev — 224 strani
Cena 75 centov

RAJSKI GLASOVI — (št. 408)

2 1/2 x 4 inčev — 256 strani vsevili Sv. Križev Pot
Cena \$1.50

RAJSKI GLASOVI — št. 415

2 1/2 x 4 inčev — 256 strani vsevili Sv. Križev Pot
Cena \$1.50

NEHERA NAŠ DOM — (št. 415)

2 1/2 x 4 1/2 inčev — 384 inčev
Cena 75c

SKREBI ZA DUŠO (št. 416)

3 x 4 1/2 inčev — 512 strani
Cena \$1.75

NEHERA NAŠ DOM — (št. 415)

2 1/2 x 4 1/2 inčev — 384 strani
Cena 75c

(Ker se nam je posrečilo dobiti te molitvenike po zelo niski ceni, jih tudi moremo prodajati po gori označeni ceni. Zato pa ni posebnega velika, zato jih naročite čimprej, da vam bodo mogli s njimi postreči.

Angleški molitveniki:

(ZA MLADINO)

KEY OF HEAVEN

fino vezano \$3

v umje vezano \$5

CATHOLIC POCKET MANUAL

v fino umje vezano \$1.—

Slovenic Publishing Company

216 WEST 18th STREET

NEW YORK, N. Y.